Libellus Adversus eos qui contra Synodum Scribere Praesumpserunt (Latin)

Magnus Felix Ennodius (AD 474–521)

SermonIndex.net / Church Fathers

Sections 1 to 30

Ii. Libellvs Adversvs Eos Qvi Contra Svnodvm Scribere Praesvmpservnt — Praefatio

Solet dicendi affectum multarum rerum ardor exigere, si aut auarus laudis est animus et fauorem desiderat sudore mercari, ut per blandimenta gloriae crucem narrantis ignoret, aut lucri adstrictus compedibus linguae uendit obsequium, ut dum animus habendi cupidine subiugatus praesumptum aestimat iam tenere conpendium, sic ingruentia per stili exercitium nesciat timere discrimina, aut necessitate conclusus profert eloquium sine quacumque lima captiuum et nesciam pudoris frontem monstrat in medium, ut dum intentioni famulatur, diligentiam decoris abiuret, quia dicendi ornamenta non sunt negotii sed quietis, nec militiae sunt picta uerba sed otii. campus fortem postulat, pax profunda redimitum: qui profutura adserit, loquelam, quae peniculo artis est colorata, contemnit. his ergo ita se habentibus causam narrationis insinuo et coactam uocem prauorum latratu religiosis mentibus commendo, scriptum esse reminiscens: tempus tacendi, tempus loquendi, uel post fidem prophetici oraculi cuiusdam oratoris exemplum, qui refert, nisi cum necessariam dicendi nimis ineptam esse condicionem. oris ergo ministerium pro ingenii ualitudine sacerdotibus dedo, aduersus quos sibilantium effusa sunt uenena linguarum, licet scuto munita fidei spiculorum imbrem patientia religiosa non timeat et ad auctorem redeant tela quae sine bellandi arte diriguntur. quibus enim pro lorica Christus est uim non metuunt et inimicos longa expectatione prosternunt. quisquamne tamen in hac acie proelium putet esse formidini, in qua deo et pontificibus infertur sine uirium aestimatione certamen? quisquamne fluxum et lacessentem hostem uideat et proeliorum causis aduersarium debilem expauescat? inuidet sibi ipse uictoriam qui conscientia uulneratum adgredi cessat inimicum. ad lucrum hostis sui procedit qui in conflictibus non prius causas quam aliud expendit: dat uires iaculis innocentia et mucronem acuunt ex aequo uenientia uota bellandi: percutiendi inpetum plus iustum dolorem scimus dedisse quam brachia.: inde paucorum telis multitudo non substitit. dicente ergo mecum propheta: plures nobiscum sunt quam cum illis, placiturum bonis, quantum aestimo, opus incipiam.

Sufficeret quidem schismaticam inperitiam propositione cecidisse, maxime cum secum habeant obiecta responsum et mereatur titulus sine lectionis discussione cum auctore damnari, cum in praenotatione ipsa significantia operis innotescat inmundi dicentum ADVEBSVB STNODVM ABSOLVTIONIS INCONGRVAB. ego tamen nunc sic agam, quasi

opus sit alieno ense perire mala proponentem. istud praeloquium potest, dementissimi hominum, tantum inscitiae adscribi. estne aliquis praeter uos sic inter oues ulcerosas deputandus et erraticas, qui magnum gregem potuisset lacessere pastorum dicente propheta: filios nutriui et exaltaui, ipsi autem spreuerunt me, et domino de apostolis: qui uos spernit, me spernit, quos episcopos fuisse propheta testatur de Iuda dicendo: et episcopatum eius accipiat alter, apostolo aeque Paulo proclamante: oboedite praepositis uestris, quoniam ipsi exorabunt pro uobis?

Sed redeamus ad grauem et uenerabilem, non solum ex hara productam, sed mephiticam propositionem. ”non omnes” inquiunt ”sacerdotes regis ad concilium adsciuit auctoritas, nec omnes in iudicatione senserunt”. mancipia tartari et liquido satanae ministri, quoscumque non euocauit scriptum principis, nonis nexibus et actuum uestrorum spiris causa pertraxit. nolo dicere, in quo fuerint uoto, in qua deliberatione discedentes, quibus taedium illa peperit expectatio, cum uiderent uenerabilem papam longas in uita contra fas suum indutias accepisse. uidebant aether tantum directis a se iaculis uerberari. his ne liceret infelicibus in malorum actuum consolatione secreto delitescere, libris uestris nudantur absconditi et per uos in turpi facto habere solitudinem non sinuntur dicente domino in Euangeliis: omnis malus odit lucem.

Post haec adseritis aduersarios papae Romani dici non debuisse qui praedictum prolatis petitionibus accusabant, ad assertionis fidem iungentes, quod eos isto nomine praecepta regia non uocassent. o homines omni artis lima conpositos et caminis fabrilibus excoctos, qui (ad) adstipulationem dictorum desudata inuenere testimonia. amamus, reuerendi uiri, sententiam uestram et, ut aiunt, in ipsam pedibus imus: cognoscimus errata quae dicitis. inimicum uocet aliquis accusantem et tragico nomine appellet contumeliam non merentem? dehinc subiunctam quaestionem rhetorica fibula momordistis allegando: ”testis est Romana ciuitas, si omnes episcopi senes et debiles conuenerunt”. ecce orationem ueri neruis nitentem et ipsi Cepasio praeferendam nitore sermonum. ergo quia se aetate ualentes et corpore inbecillos esse dixerunt, ipsi se ineptos iudicio esse testantur, quoniam membrorum se dixerunt iam sustinere dispendia, maxime si hoc ingerere clementissimi domini auribus praesumpserunt. uos putatis. ab uniuersis dei conspectibus pulsi, illo uestrorum more congressuum ubique narranda confundi et apud principem de collectione pontificum alios protulisse sermonem, nisi quos aetatis maturitas ordiendae loquelae fecit auctores, quibus anni ueteres reuerentiam contulerunt, qui putabantur bonorum meritorum suffragio in longum fuisse seruati. ipsos ergo de grauidae aetatis fatigatione queri decuit, quos aetas iusserat allegare. uiri optimi, subdidistis, ex praeceptis regiis euocationis causam fuisse iam cognitam et, Italiae summa moderantem non fuisse quasi de nouo negotio consulendum: plus chartae et scriptioni religionis debitum quam praesentiae principali. nullus ergo in praedicto negotio titulus remanserat, ad cuius inquisitionem pergentes illud iure praeloquerentur exordium. exhinc digressi bonarum rerum ia rege laudatis affectum et colitis uerbis innocentiam quam actibus ignoratis, si tamen cultus est in loquela uestra, quam scabro uomere uelut agentes per deuium aratra proscinditis, marcenti solo lolia com-

mendantes, recepturi pro tali inpendio paleas, quibus gehennae in perniciem uestram ignis animetur.

Sed nunc, ut quidam fertur dixisse, quae quibus anteferam? contra apostolum dicitis inpugnatores summi pontificis non auditos, qui caelestis mandati memores partem suam a consortio adulteri subduxerunt. hic non incesso ignorantiam, rimosam memoriam non accuso. nolo dicere quod prophetae uerba apostolo contulistis, quia noui et ipsos apostolos recte uocitari quos missos esse non nescio. Dauid enim dicit: furem uidebas et currebas cum eo et cum adulteris portionem tuam ponebas. deinde quis se de illa uestra enodem faciat quaestione, qua dicitis: ”in criminibus obiectis quod. non excluditur adprobatur” P en uocem Romanae ecclesiae Militibus congruentem, in qua nescias utrum prius nitorem praedices an saporem. putasne, audistis legi: quod iustum est iuste exsequeris? audistis de malefactis hominum, si tamen aliquando conuersatio humana uos tenuit, quicquid non suis ordinibus adprobatur excludi? ubi est illud prophetae: dominus ad indicium ueniet cum senibus populi sui, et de uobis dictum: peccatum suum quasi Sodoma praedicauerunt: uae animabus eorum? sed quid facto opus est, quotiens nulla desperatis medela succurrit, nisi inplorandus est dominus, qui promisit per prophetam, futurum se super omnem superbum et, excelsum et super omnem adrogantem, ut humilietur ? sed fetidum opus. uestigiis insequar set ferrata, si ualeo, caloe contundam ut uere dicam, res cum re, causa cum causa, ratio cum ea quam putant ratione pugnabit. oblocutos sacerdotes praeceptionibus regiis allegatis et quoddam sacrilegium creditis, mali aliquid, cum caelestem nesciatis, de terreni domini iussione sentiri, opponendo: quis regi debuit dicere, papam oportuisse. synodum conuocare? certe quod in hac parte constat exemplum ? illum praecipue, qui criminosis multorum propositionibus iam iacebat; quem hoc fuerat damnare quod argui, cui praerogatiuam caelitus adscriptam hostium suorum oblocutio iam tulisset? ad hanc uos dementiam malorum actuum per gradus suos incrementa traxerunt, ut hoc credatis esse lacessere quod conuincere nec apud uos habeant a ueritate differentiam odia, quae plerumque contra meritum inpetiti studiis non rationi obsequentia uota concinnant? ubi est illud priusquam agnoscas, ne adiudices quemquam? olim uos accepit grex positus in sinistra collegas, apud quos ex praeiudicio excepisse sententiam creditur qui meruit ad examen adduci et hoc est reum existere quod libram disceptationis intrare.

Praelocutioni tamen optime diuinum subdidistis exemplum, quod ita quadratis constat alloquiis, ut ipsum in eo Chrysippum tenere lineam putes: peccatori dicit deus: quare tu enarras iustitias meas? huic dicto conserentes quasi ad sacerdotes apostropham: ”quia beati Petri apostoli uicarius aestimatur, prohibetis archiatrum eius corpori adferre medicinam: quomodo uos animae eius curationem exhibere renuitis ?” magnum per diuina ridiculum an maxima lamenta sint nescio. uos alienae febri curam quaeritis, uos fatiscenti animae medelam adhiberi cupitis et in leti proximitate positi uestri inmemores de alterius salute tractatis. quid si illud uere uobis a propheta dictum sit: numquid parum est quod molesti estis hominibus, molesti estis et deo meo ? et iterum: medice, cura te ipsum ? sed hinc alias. nouimus, quia sanari non potest conclamatus et inprobus in profundum deueniens mira temeritate contemnit. sed credo uiuit ia istis et in malae conuersationis suae

morte consilium, et potest optare quia alteri quod. ipse iam perdidit. nunc recte nobis cum propheta dicam: omnia quae loquitur populus iste coniuratio est, et timorem eius ne timeatis neque formidetis. facessat a nobis qui in nobis est pruritus iste linguarum, quos uere idem propheta arguit: scribentes iniustitiam scripsistis. non nos beatum Petrum, sicut dicitis, a domino cum sedis priuilegiis uel successores eius peccandi iudicamus licentiam suscepisse. ille perennem meritorum dotem cum hereditate innocentiae misit ad posteros: quod illi concessum est pro actuum luce, ad illos pertinet quos par conuersationis splendor inluminat. quis enim sanctum esse dubitet quem apex tantae dignitatis adtollit, in quo si desint bona adquisita per meritum, sufficiunt quae a loci decessore praestantur? aut enim claros ad haec fastigia erigit aut qui eriguntur inlustrat: praenoscit enim quid ecclesiarum fundamento sit habile, super quem ipsa moles innititur. sed hinc actibus uestris caelestem potentiam putatis esse suffragio, quod ad praesidium beati apostoli adiutricem, ut dicitis, dexteram commodatis. nescitis, stolidi, solem facibus non iuuari nec ad praesidium diurnae lucis lychnos accendi? scriptum enim est : scrutatur corda et renes deus.

Sed in illa parte quis argumentis uestris audeat respondere, nisi quia sine arte dicitur uerum et fides mendacio sermonum technis adsuitur? ”cur” inquiunt ”ad principem conuenistis, si audiri non licebat inpetitum?” sic uos in stuporem pecualem peccati nebula aut diuinus horror oblimat, ut uerecundam excusationem aut fraude mens uestra transeat aut beluarum pressa hebetudine non agnoscat? an forte aliud putatis fuisse, quod dictum est, ipsum debuisse synodum conuocare, cuius opus erat officio, ut uos uidelicet per pontificale examen sententia diuina percelleret, quos a capitis sui conpage in salutis detrimento insanus feruor absciderat P

Post Esau mentionem operi uestro nescio uerbis an latratibus indidistis, conparantes ei antistitem uestrum, qui senioris naturae beneficium unius cibi commutatione perdiderit et primogeniti canam dignitatem amiserit faucibus obsequendo ad ista quid referam, qui ex omni obiectorum parte concludor? quis rogo uestrum Symmacho benedictionem, dum patri plus deseruit, eripuit? cui tantorum munerum lacob uoce est conlata nobilitas? quis ei uobis caeci parentis desideriis pariturus Occurrit? quis uestrum deuotione sua genitorem uenerabilem. captum oculis nulla fecit lucis damna sentire? nonne conlatione tenebrarum uestrarum nox putatur per sudum rutilans iubar ostendere et omnis obscuritas actibus uestris conlata decorem solis adsumit? praeterea tunc Iacob quamuis gruentem moribus filii benedictionem tamen contulit iam promissam. nunc quid his longius inmoramur, cum docendi non sint qui calces stimulis intulerunt ? credite mihi, pacis inimica sunt, inpugnationi non sunt idonea quae profertis.

Sed sequitur uinculum cum aenigmate, quod nescio qua replicationis arte soluamus. Tullianae enim profunditatis pelagus ingressi cumbulam nostram quaestionum flatibus per litorum incerta transmittunt. in qua tamen Christo clauum tenente portum ingrediar et singillatim de turbinibus uestris uniuersa discutiam, habiturus in ductu illorum facultatem non meam. aiunt enim: ”si uera est episcoporum adsertio, sedis apostolicae praesulem minorum numquam subiacuisse sententiae, cur ad iudicium districta conuentione productus

est?" multum quidem annosa hic in nobis laborat infantia, cui ille aduocandus est, qui ineluctatae nobiscum semper pondus propositionis exsuperat, cum manifeste pro sacerdotibus cum propheta clamitem: numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eam qui trahit eam ? ut sit mihi illud suffragio diuinum oraculum: quomodo si cessauit exactor, tributum quiescit : ita contriuit dominus baculum impiorum. tribue, domine, quod praedixisti in illis, ut sicut errat ebrius et uomens, ita pereat incredulus qui infideliter agit. propter hoc propheta uobis insultans uociferat: audite uerbum domini, uiri inlusores. quisquamne causarum ex praecognitione sancit euentum et rabidis terminum positura conflictibus sic metitur, ut pernix decisio, dum inquisitione esse senior innotescit, fauorem censentis accuset P nunc paulisper ore actibus annis indignus pontificali uoce uos arguam. nos, qui statuta nostra non una apud uos uoluimus lance constare, quibus de inpugnatorum qualitate lati sunt canones, apud quos nefas est cana patrum definita transcendere, quibus scriptum est in Carthaginiensi concilio, quod apostolicae sedis per Faustinum episcopum, qui tunc ab ea missus interfuit, probauit auctoritas, accusatoribus de inimici domo prodeuntibus non credendum, in quibus odio succensa uicinitas per nutrimenta arida flammam persecutionis exsuscitat et uniuersam doli fabricam sumptu et machinis cohaerentibus secreta dispositione conponit: istos quae domus euomeret qui scire potuisset nostra collectio nisi praesentes et inpugnationis qualitatem unde nisi ex scripta propositione didicisset? in quibus sentinam criminum, dum simulato ferunt persecutionem se debere criminibus, agnouisset?

Post illa, quae de accusatoribus prolata sunt, addidistis, cur personae iussae sint praesentari, quas saepe imperialis flagitasset auctoritas, ad defraudationem genii pertinere eius, qui nunc in sede apostolica quasi in quadam arce consistit. uere uobis dicit Sapientia: homo infirmus et exigui temporis ad intellectum non perueniet, sed laboret, ut sciat quid acceptum sit apud dominum, et iterum dicunt Prouerbia: qui odit se qui neglegit studia, inperitis enim obuiat mors. quid illam quae ex uiperina scientia descendit ignorantiam fingitis? quid adhibetis mira latrocinandi arte praestigia simplicitatem fronte monstrando? de uobis uere dictum est : qui loquitur mendacium, ex propriis loquitur. istam laetitiae faciem ex iudiciorum censura uenientem uafra prouisione sacerdotis uestri oculis abstulistis, ut eum talibus aduersus acies uestras instructum munitionibus et innocentiae in testimonio orbis tela deferentem ab ipsis iudiciorum adytis pelleretis, prouidentes ut nec sine inpugnatione insons uiueret nec haberet solacium de incorrupta iudicum inquisitione pulsatus. uos praefato et dedistis et inuidistis examen, cum uno eodemque itinere a uobis disceptationum dubia subire et prohibetur et cogitur et per singularem callem ad causam arcendus euocatur, ne manifestam salutem aut non lacessitus obtineret aut subriperet absolutus. adulescentiae meae memini me legisse temporibus de quodam dictum : exuli exilium imperas nec das uos inpetit prophetae sententia: isti sunt ui.ri qui conturbauerunt terram et qui concusserunt regna, et iterum: excidentur ramusculi eorum falcibus, et quae derelicta fuerint, abscidentur, et rursus: dum non speratis, ueniet contritio uestra et comminuetur multitudo uestra, sicut lagena figuli nec non propheta ad hanc causam specialiter locutus intonuit: dominus inclinabit manum suam, et corruet qui fert malis auxilium et cadet cui praestatur aux-

ilium, simulque omnes consumentur. redeo tamen post uetusta exemplorum suffugia ad nouellas canonum definitiones. clamat in alio loco Carthaginiense concilium: quascumque ad accusationem personas leges publicae non admittunt, his inpugnandi alterum et nos licentiam submouemus. quaero a uobis, uiri, quibus indita est ad unguem polita perfectio, cuius condicionis fuerint ista mancipia, quae postulata scriptis principalibus intimastis? si ea seruilis adhuc in potestate alterius catena retinebat et nulla ab obscenae obligationis conpedibus uestigia in libertatem missa laxabant, uel uobis disceptantibus fidem aliquam praedictorum uerba portassent? sed, credo, replicabitis: ueritatem, quam sponte prolata m illis non habere non poterat, hanc diuersis crucibus e latebris suis religiosus tortor exegerat, ut, dum poenis corpora soluerentur, quae gesta fuisse nouerat anima non celaret. sed quaeso primum ad leges publicas, deinde ad iudices ora conuertite, qui possunt in defensione sua sic eloqui: nos, quos dei seruitium post istarum rerum abiectionem fecit ingenuos, qui seruulorum insultantium contumelias aut despicimus aut ridemus, quibus scriptum est de famulis per apostolum: mementote quia uester et illorum dominus in caelis est, ad haec saeculi mala reuocabimur? faciendum a nobis est quod facientem alterum profanum esse contendimus? quod per ministerium iussionis et manus alienae incestaret aspectum nostrum, nostro peragetur imperio? nolite hanc ad uniuersas ecclesias mentem rapacium luporum more et natura seruare, quia postquam nos maculasset forte pro desideriis uestris cruenta discussio, effectum in his, quo tenditis, non haberet. sed dicente nobis propheta ponamus circulum in naribus uestris et frenum ia labiis, et reducamus uos in uia qua uenistis, qui eodem propheta adserente inpugnamini, qui dicit: erunt quasi non sint, et peribunt uiri, qui contradicunt uobis.

Hoc etiam nouo aduersus nos subdidistis inuento, ipsum dominum et redemptorem nostrum seruorum subisse iudicia et caeli operatorem particulae cuidam sponte subiacuisse terrenae, dum testatur et loquitur: homo Iuda et qui habitas Ierusalem, iudicate inter me et uineam meam. hoc etiam beatum Petrum, hoc Paulum apostolum non horruisse narratis et illam uestram elegantiam ad ius pertrahitis exemplorum nexibus praecedentem, quasi uobis in hac parte remanserit cum renitente contentio et ualidis facundiae uestrae digitis exigantur oblata. Samuelem etiam prophetam mirificum de conscientiae suae serenitate uulgi dicitis inplorasse testimonium. quid enim Samuel dixit? scire dominum, quod nullius umquam substantiam, nullius pecus abegisset, aduersatum se muneribus et, quod est supra hominem, sponte uenientia dona uitasse, prouidens scilicet, ne per suspicionum praeiudicia opinionis damna pateretur. postremum sub diuina adtestatione patefecit innocentiam, ne humanum subiret examen. redemptor noster iudicium, quod inter se et uineam suam optat euenire, dum uestra in praesenti negotio mala respicit, magis inplorat. sanctus Athanasius Alexandrinae urbis episcopus, dum participum uestrorum argueretur inuidia, agnoscens sibi per contumeliarum multitudinem exercitium contingere, non timorem, uere ad coronae pretium iunxit quod de dignitate submisit, et ante caelestem de absolutione sententiam personam rei innocentiae bonus aestimator inpleuit. sic enim Christi milites sudore suo honorum sibi incrementa parturiunt, dum concessa fastigia celsiore humilitate castigant, inde laudum cumulos mercaturi, unde indepta culmina sublimi parcitate moder-

antur. sed quamuis beatum Athanasium Romano antistiti, quantum nosse datur, inparem locus ostendat, facto tamen in negotiis conparantur. ille praesto fuit iudicibus: iste, quantum et uos dicitis, aduocauit. ille intentatam discussionem ut dei famulus non refugit: iste triumphi sui spem in discussorum collectione constituit. sed quid his longius conlationibus inmoremur? iudicia et iste uoluit amauit adtraxit ingressus est et, quod posset fidelium corda doloris iusti aculeis excitare, uenerando concilio auctoritatem etiam contra se, si mereretur, indulsit. quis in hac allegationis ipsius fronte nesciret fultum ad coepiscopos puritatis testimoniis conuenisse, qui hoc, quod districtioni eorum minus licebat, exhorruit, aestimans illud magis quolibet modo labefactandum, quod statuisset censor inualidus? quid praefatum incessitis canina loquacitate ? quid laeditis non merentem P uotum eius est quod uestrum putatis esse terrorem, sed astutior in uobis quam in Athanasi aduersariis nouelli uirus serpentis insibilat. illi nescierunt quod uos optime calletis, qualiter triumphus tolleretur inpetito. illi prouocatum, ne audiendus non occurreret, formidabant: uos moram quam habebant examina non ferentes uenientem iaculis reppulistis et taedium uobis de sententia praeparatum armorum ultricium adsumptione conmutastis. o malorum commemoratio, quae uocem et praestat et subruit, dum illos quos in clamorem coegerit eorum etiam grauitate facti uerba confundit.

Quis patiatur uos aequo animo garrientes ? ergo nos secundum adsertionem uestram nouellae utilitatis commoda non amamus, dum definitis senioribus praestamus obsequium ? hic tota ingenii uela suspenditis: hic resupinae ceruicis ex secessu pectoris quicquid habuit flaminis ructus euomuit. aiunt enim: ”Moysi a uobis ieiunia et Helisaei miracula quae egit, dum mortuum suscitauit, si annosa tantum sectamini , condemnantur”. quid hic rationis inuenit scrutator idoneus? non si auri pallidus inquisitor occurrat, in sensibus uestris latentium uenarum motus inueniat et insuetis lucem latebris sermonum fossor admittat. idcirco ergo cana, miracula non probamus, si iuuenilibus consensum non praebemus excessibus? si seruum domino, discipulum magistro euangelii memores subiugamus, quicquid potuit prodesse neglegimus? alia sunt, inprobissimi hominum, quae ad usum recentem sine iniuria uetustatis adhibemus.

Nouam deinde culpam et quam inuestigatio nostra transierat reclusistis: ”quare papa sine exempli instituto praecedentis synodum conuocauit, ut de criminum eius obiectione cognosceret?” post haec nos falsitatis arguitis, cur a principe, quae in praefato negotio scripta sunt, dicimus postulata. praesta, domine, ut labyrinthi huius sine errore sinuosos superemus anfractus: dirige semitam, quam flexilis coluber iuxta fabricam proprii corporis aut mentis operatur, ut uere dicamus: dominus uirtutum nobiscum, adiutor noster deus Iacob, et cum Salomone exultemus dicente: equus paratur in die belli: apud dominum est autem omne praesidium. superforaneum quidem est absurdis respondere propositionibus dicente propheta: ne respondeas inprudenti ad inprudentiam eius. sed si quid contemptus transierit, uereor ne quasi ualidum putetur non tetigisse formido. melius nobis est cum beato Paulo insultationis causas incidere et plena uoce testari: factus sum insipiens, uos me coegistis. hoccine ergo nullo constabat exemplo, ut sacerdotum papa concilium conuocaret, cuius arbitrium est collectio synodalis ? aut parua erant, quae de uestris

cum hac multitudine facinoribus damnarentur ? nonne directa uerba sunt canonum, quicumque clericorum ab episcopo suo ante sententiae tempus pro dubia suspicione discesserit, manifestam eum manere censuram? ad huius rei ministerium deuotum deo oportuit agmen occurrere, ut perditi et profligati gregis ulceribus medicorum exercitus subueniret, quia quotiens morborum uiolentia celeri gressu ad animae secreta festinat, obuias manus adferre non potest salutare consilium nisi ex collatione multorum. nam et hoc a rege nostra poposcit allegatio, ut abscisis clericorum praeiudiciis de accusatorum papae merito per humanum os supernum iudicaret imperium. uideamus tamen, si placet, et illas didascalici libelli uestri relegamus argutias habentibus etiam nobis ante oculos patrum sanctiones, quibus excessuum uestrorum sentina ponderetur. lex ecclesiastica pontificem ab aliis accusatum, priusquam sub luce obiecta constiterint, exigit non relinqui. uos uero diuini, ut puto, iuris memores, qui leuia errata despicitis, qui peccati nobilitate gaudetis, ne una uos ex desertione sacerdotis culpa respiceret, accusastis cum incrementis delictorum. ad hanc uos ualitudinem ille, qui est praeuius uester, adduxit, ut post desolatum, post inpetitum pontificem, sine ullius uigore sententiae totius paene Italiae inprobandam antistitum credereti esse censuram : quomodo quidam dixit de cohorte uestra: festinantem animam morti non credidit uni. potesne, mens indocilis, criminum iam ditata successibus, a detestabili proposito uelut effeta feriari ille uos his locupletes malis effecit, cui elationum copiae opes angelicas sustulerunt et diuinum censum nocendi quo exuberat thesaurus inuidit.

Sed promissi memores uniuersa, quae operi ipsorum recolimus inserta, tangamus. arguitur stilo splendidissimo papa Symmachus, quare conuentionem praeueniens cum populorum coetibus examen intrauerit et postea iudicia, cum euocatus quater fuisset, spreuerit. sic a uobis ueri discessit affectio, ut mendaciorum nebulis orbis testimonium putetis inuolui et fallaciae periculo depicta uerba plus uirium credatis habere, quam ueritatem Roma quam retinet? ergone ille disceptationem uel inportunus adiit uel expectatus aufugit? ergone illam multitudinem deuotae deo plebis non pro fidei diligentia Christiana magis expectatio quam furor euocauit? quisquamne ad inferendam uiolentiam currens lacrimas comites habet et qui studet esse formidini uultum timentis ostendit? multitudo illa iuncta sacerdotis officiis adtulit ad nos lamenta, non iacula, nec uenit telis minax, sed fletibus miserabilis, una tantum intentionem uestram ostentatione grauatura, quia uberibus oculorum fluminibus demonstrabat, quam esset per acerbitatem uestram condicio dolenda pulsati, et in sobrietate uenerandi examinis adflictione propria commendabat quem uoce non poterat. sed habetis manifestum ex hac re qui bilem furor accendat, quia paene absolutus ad iudicia uenit, pro quo orbis inlacrimat, et dum rebus extraneam in praedictum inuidiam sermone colligitis, paulisper reuerentiae nostrae diu ceruix superba submittitur. sacram enim congregationem tunc uocatis, quando extinctorem nostrum Symmachum uultis adserere, et crudeli pietate honori nostro putatis adcrescere quod residens in ecclesiarum arce perdiderit. nos ista non solum non sensimus, sed diuersa sentimus: ad alios magis tutelae uestrae uenena conuertite. non habet testimonium defensoris qui repugnanti inpendit oris

obsequium: perdit quam esse putat beneficii gratiam qui aliquid praestat inuito, quia non est munus nisi quod uelis accipere.

Nunc longa non opus est admonitione iam perditis: odium debemus operi, de cuius iam non superest quod damnetur auctoribus. mulierum turbas adseritis urbanis coloribus cum praefato ad iudicia conuenisse, et ilia uestra subtilitate ostenditur sexus qui maiorem antistiti debuisset affectum. profanissimi hominum, scriptum retineo: aliud est male dicere, aliud accusare, et prophetam dixisse: reprobantes uerbum sperastis in calumnia et in tumultu, et estis in eo: propterea erit nobis iniquitas haec sicut interruptio, quia pro nobis dicit deus: eos uero, qui iudicant uos, ego iudicabo. et iterum ad seruos suos dicit: nolite timere obprobrium hominum et blasphemias eorum ne metuatis. rursus etiam uobis clamat: accedite huc semen adulteri et fornicarii: super quem lusistis, super quem dilatastis os et eiecistis linguam? numquid non uos fili scelesti estis, semen mendax?

Quae quibus copulatis, aduertite, dicentes: ”indicta causa, derelictis defensoribus papa discessit”, fori nobis in negotio praesenti et platearum quarum estis hypocritae exempla proponentes. nobis scriptum est per Paulum apostolum: quibus crucifixus est mundus, quid illis cum foro? sed ista nescitis aut, quod est grauius, nota contemnitis. peregrinum credo aliquid et a ratione separatum postulans papa discessit. nonne hoc sperauit pro statu labentis ecclesiae pastorali cura constrictus, quod et religiosa prouidentia et causae ipsius ordo flagitabat? quae enim iudiciorum forma praecesserat, ut nobis hostiliter disruptis, etiam per suggestionem uestram sublatis ecclesiae opibus, qui diu fuerat cibus esurientium famis mancipium uideretur effectus, dum alimentis distributor egebat, ut fieret in dominatu seruitus et in seruitute dominatus? quae hoc qualitas praecedentis aeui per memoriam in medium transacta reddebat? qualis habuit effici ex censura conuictus, in quo causam adiudicatio praecedebat? non fuit priuilegium, quo spoliari potuit iam nudatus. unum uobis putastis residere in sacra collectione subsidium, ut ad tuendorum inmanitatem criminum sacerdotes uobis comites iungeretis et fieret inpunitum facinus pollutione multorum. numquam conuenienti tempore censor adsciscitur, qui ad decisum paene negotium conuocatur: criminosi etsi est meritum, tollit accusator, qui in eo plus furori suo uult licere quam iudici. dicit enim uos inpetens propheta : haec est pars eorum, qui uastauerunt nos, et sors diripientium nos. ite, angeli ueloces, ad gregem conuulsum et dilaceratum et populum terribilem. ad uos angelus missus est, scilicet per sacerdotes, quorum uoce atque merito perferenda Christo dona suscipiunt et placato dominante inpetrata mortalibus uota concedunt, per quos uobis oblata sunt munera repudiata concordiae, qui poenam merentibus dilectionis praemia detulerunt, qui dum se considerant, in nullo quod merebamini respexerunt.

”Quis eum” inquiunt ”uidit cum accusatoribus suis aperta, ut aiunt, pugna confligere?” inpudentissimi hominum, quem cum quibus uultis decertare, respicite et utriusque partis, si quid salutis in uobis resedit, loca tempora personas adtendite: et si uos nefarie congesta cordis adhuc praui non subegit opulentia, oculos ad deum paulisper adtollite et uel breui tempore sinistri monitoris iussa contemnite. agnoscitis summi regis praeceptionibus uos in his, quae merito plectenda sunt, non muniri, quia quamuis responsi qualitatem dictent

dogmata postulati et petitio dum existit praeuia quae sint secutura. describat, numquam tamen cassibus uestris libera regnantis uerba cepistis, numquam desideriis per aucupia calliditatis imperialia uobis scripta militarunt. quotiens uanis hiatibus nocendi inefficax morsus increpuit ? quotiens de accusato quicquid spe tenuistis effugit et uacuos imago praesumptione occupata deseruit? deo gratias, qui hanc prouidentiam indidit ei, cui rerum humanarum summa conmisit. spes certa quietis est et salutis perfecta in gubernatore sapientia. puppis, cuius magister ad claui regimen intellectus dote praeparatur, ubique stationem, ubique portum habet in fluctibus. certa est generalitatis securitas, quando rempublicam nobilibus regit artibus institutus. scit imperatoris nostri caelo infusa dispensatio obuiam manum famosis in fallendum ingeniis exhibere. labore apud eum non opus est, quem sortita est olim nuda ueritas defensorem. cessent impii conmenticia apud illum simplicitatem fraude mentiri: quicquid se aduersus iustitiam mouerit mox tenetur: nihil apud praedictum tutius innocentia est: legatione ualida utitur qui aequitati res congruentes insinuat: quae grauis est plerumque principibus inpugnatio, minus fidelium blanditiis non legatur. sed haec deo melius narrantur, a quo frugis huius planta descendit

Ad uos me reducit propositi operis non amica condicio, qui melioribus hactenus operam uolui nauare sermonibus, dum captiuam orationem exigit imperiosa necessitas. dixistis enim: ”quomodo de causa uel qualitate eius primitus tractabatis, cum necdum haberet synodus firmitatem ?” o frontem dictionis inmundae et faciem libelli, quam non sola maculauit inperitia. tractatus nostri prouinciam et narratis et quaeritis. hinc eramus nempe dubii, quia, quemadmodum loquimini, non habebat synodus firmitatem: transibat negotii qualitas audituros et plus adhuc remanserat in reuerentia pulsati, quam esset ia nostri integritate collegii.

Deinde pro quaestionum tormentis uenerabilem Laurentium et Petrum episcopos a communione papae se suspendisse replicatis et quicquid prouidit cautio conuocatorum ducitis ad crimen inpetiti. ullone ergo tempore, dum celebrarentur ab his sacra missarum, a nominis eius commemoratione cessatum est ? umquam pro desideriis uestris sine ritu catholico et cano more semiplenas nominati antistites hostias obtulerunt? aliquando, quod capiti uestro adscribatur, facta est apud deum offensa per gratiam et extitit nutrix ueniae peccati mater oblatio? fuerunt quidem corporis tantum conuentione separati, quos loqueris, animarum tamen praesentiam non uitarunt. si eos putas a consortio mutuo dissociatos, quos fibula religionis pio mordens dente coniungit, procul te ab aestimatione culparum duxit affectus. mandati caelestis habitatio nos aut miscet aut separat : non interest quae interualla, nos segregent, si uno in supera mansione conclaue retinemur. uere hinc conicimus esse uos seruos uentris et corporis, et per hanc sententiae uestrae uilitatem declaratis mancipia uos esse terrena. scriptum est enim: animalis homo non percipit quae sunt spiritus.

Fost haec uersis in fugam ordinibus lymphatici more sermonis addidistis: ”ergo concilia sacerdotum ecclesiasticis legibus quotannis decreta. per prouincias, quia praesentiam papae non habent, ualitudinem perdiderunt?” legite, insanissimi, aliquando in illis praeter apostolici apicis sanctionem aliquid constitutum, et non de maioribus negotiis, ad conlationem

si quid occurrit, praefatae squis arbitrio fuisse seruatum. sic enim habes: si quis episcoporum iudicio prouinciali depositus fuerit, Romanum papam, si placet, rursus appellet, et ipse, si uidetur, reparet iudicia in opitulatione damnati. ecce enode est, quod ad laqueum praeparastis, nisi forte artissimis in illa parte nexibus adstringamur et replicationum nobis itinera non patescant, dum callis ante peruius dumetis nouella interclusione uestitur.

His enim nos eloquii uepribus, dum gradimur per plana, retinetis, cum dicitis laesum principem, quare adtributum uisitatorem contra ecclesiasticas regulas prima uoluimus fronte discedere, ut nihil amplius liceret tunc uitiis, ne duresceret lolium, ne profana messis nulla disciplinae ante maturitatem succisa falce decumberet et putaretur licere quod iudices non uetabant. unde ex aperto constat, nulla uos extra praestantiam piissimi regis, quam frustra desideratis noxae copulari, exemplorum auctoritate fulciri. superest, ut et ipsum doceam in his excessibus, quod bono uniuersitatis contigit, non teneri, quia directum non occasionem litis nec fomentum iurgii, sed causam uoluit esse concordiae, praeuidens scilicet, quod nisi simplicem iussionum suarum tutela uallaret, cito in escam diseidii toxica uestra subriperent. scriptum est enim: uir simplex credit omni uerbo. idcirco mandati limitem fixit, quem nulla liceret transgressione uiolari. praefatum ad beati Petri basilicam, mox Romam perductus fuisset, mandauit occurrere, faciens de sacerdotis uoto regis imperium. quis enim non putaret pontificem sponte pariturum in ea parte, quam licere sibi princeps non credidit, etiam si uetaret? ibique papam ab eo salutatum suo ore iussit adfari, ut traderet coepiscopo mancipia nullis subdenda tormentis, seruanda profecto ad disceptationem synodalis examinis. o castitatem praecepti, quae dum facem praesentibus praefert temporibus, in umbram cogit antiqua, quae rapit lumen ueteribus inauspicato splendore nouitatis! quis hoc lingua diues cuiquam merito pauperi uel opinionis fabricator adiunxit? quis taliter commenticiis laudibus locupletauit fama dominum actuum suorum ueritate mendicum? non derogo uobis de scriptoribus, quorum beneficio contigit ornata ad nos maiorum gesta perduci: sed dei beneficia non tacebo , quia princeps noster rebus superat decora sermonum. obnoxiam linguis gloriam non requirit: ad laudem suam incuriam credit esse quod iungitur. respicite quasi libra qua dispensatione uenerabilis causarum trutinator inspexerit, ut cum petitioni uestrae effectus artifex praestaretur, in omnibus tamen iura ecclesiastica custodiret. quae ad hanc aestimationem quamuis acutiora ceteris corda sufficiunt? uno tempore, una scriptione, sine aequitatis detrimento desideria uestra supplentur, et eadem carta ad ministerium religionis et uestrum destinatur ad gaudium. boni enim principis praeuidit inquisitio, seruilem adsertionem innocenti examine non probandam. in electione enim uenerandorum iudicum ipse accusantes extra ordinem reppulit, ipse ad spem retulit accusatum.

Videamus tamen, ista si facta sunt, si dei inimici etiam terreni domini non fuistis, dum Christum et regem parili temeritate despicitis et unus uobis ad utramque contumeliam ductus est criminum. destinatus antistes ab ipse conplendae iussionis confinio oris uestri spiris abripitur et ad incentiuam confusionis aptatur, qui paci militaturus aduenerat. inuisis beati apostoli liminibus ad usum furoris uestri iam nescius sui aduocatur, et illud quod ex omnibus orbis cardinibus deuotos adtrahit positum in uicinitate transitur ecclesiarum

fundamentum: adiri non permittitur structura mediocris. tunc spem bonorum fructuum perdidit a radice separatus. dicatis forsitan, apostoli genio decerpi, si putatur caeli ciuis terrarum locis includi. tamen quamuis benedictio poscentibus ubique praestetur et exigat praesentiam martyris fides et deuotio supplicantis, negari non potest, diligentiae natali solo plus tribui et maiorem affectum loca impetrare, de quibus ad superna transitur. quam fidem allegationi curationum multitudo iam praestitit, et utimur post obsidionem diabolicam testibus iam sanatis. haec licet per redemptorem nostrum in toto orbe celebrentur, est tamen non modica monumenti illius per frequentiam conparata nobilitas , quia per eum qui hominem mutauit in angelum inlustrari potuit natura telluris. hanc uisitatori uestro inuidistis gratiam, aestimantes quia errorum uestrorum sectator esse desisteret, si reuerendae passionis penetralia contigisset. ecce non habetis in regia auctoritate subsidium : , ecce post caelestem commotionem iuste et et principalis, quam sperni fecistis, censura percellit.

Videamus si superest aliqua de regulari propositione de fensio. ”uisitatores” inquiunt ”et aliis episcopis ipse dedit, et iustum est, ut facti sui lege teneatur”. non uos in hoc titulo falsitatis incesso, diu mendaciis adhaerentia uerba non arguo: dico tamen, latorem iuris definitionis suae, nisi uelit, terminis non includi, et nisi princeps fastidii summa moderetur, frustra ad illud quod dederit ius uocatur. lex probitatis et mentis est, quae hominem uiuentem sine lege castigat: proprie moribus inpendit qui necessitati non debet disciplinam. aliorum forte hominum causas deus uoluerit per homines terminare: sedis istius praesulem suo sine quaestione reseruauit arbitrio. uoluit beati Petri apostoli successores caelo tantum debere innocentiam et subtilissimi discussoris indagini inuiolatam exhibere conscientiam. nolite aestimare eas animas de inquisitoribus non habere formidinem, quae deus prae ceteris suo reseruauit examini. non habet apud illum reus de allegationis nitore subsidium, quando ipso factorum utitur teste quo iudice. dicas forsitan: omnium animarum talis erit in illa disceptatione condicio. replicabo uni dictum: tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et quaecumque solueris super terram, erunt soluta et in caelo, et rursus sanctorum uoce pontificum dignitatem sedis eius factam toto orbe uenerabilem, dum illi quicquid fidelium est ubique submittitur, dum totius corporis caput esse designatur, de qua mihi uidetur dictum per prophetam: si haec humiliatur, ad cuius fugietis auxilium, et ubi relinquetis gloriam uestram ?

Quid si inmunda mihi labia habenti et nullis succensi carbonis, ut Eseiae concessum est, undis abluta ipsum ad possessionis suae tuenda priuilegia Petrum apostolum liceret euocare et quod agit precibus humana uoce loqueretur ? quem si audiretis, haec diceret: ”fili hominum, usquequo graues corde? ut quid diligitis uanitatem et quaeritis mendacium ? scitote quoniam mirificauit dominus sanctum suum. quid stabilita Christi manibus cupitis fundamenta subruere ? quid canum possessionis genium illius, qui per culpas iuuenescit, ariete pulsatis, et diuulsione ecclesiastici gregis nouis me et post carnem passionibus subiugatis? inauditum sacrilegii genus est, quod mentitae religionis honore coloratis : dehonestat uenerandi reuerentiam nominis qui adiutorem se in his, quae in deum iactat conmissa, pollicetur. contumeliae genus est, quasi in solacio adesse sublimi, iuxta apostolum: tu quis es, qui iudices alienum seruum? quid auribus inperitis inluditis et grauiorem uindictae

speciem facitis esse quam culpae? si odium debetis excessibus, uos mundate. cur liberius condemnatis scelera quam uitatis? sui inpugnator est qui fornicationis officiis urguet adulteria et per animarum stupra carnis accusat. scriptum nempe retinetis: maledicti omnes qui fornicantur abs te. foeda ergo a nitore domini sui obligatione dissoluitur qui statutis caelestibus minus mera fide dependit officia. possessionis nostrae uobis, ut uideo, claritas mouit inuidiam, quam simulata in malis possessoris indignatione transfertis, dum desudatis inpendiis. arcem, qua fuistis conspicui, crebris labefactatam ictibus, nisi obsisterem, proposuistis subruere et caelo stabilitam machinam, quanta sit, ostendere per ruinam. nolite praestolari de clade uestra uictoriam: nolite triumphum superando perdere meis laboribus meo sudore quaesitum. quicquid ad tropaeum ducit, obtinui: quicquid uos inlustres faceret, in sede congessi. uobis tribuit claritatem fax ista quam uiperino liquore putatis extingui. in perniciem propriam accenditur qui sic saeuit in gratiae suae germina, ut plantas abscidat: liberior iusto iracundia plus quam alios lacessit auctorem".

"Symmachi quos uocatis excessus, si sunt, illa qua et uos expectatione sustineo: nefas est peccantem patientiam iudicis non amare. quid nisi ultionem flagitat, qui dum reus et ipse sit, uindictae in altero moras accusat? haec illis a me uox debetur studiis, quia deum dixisse teneo, pronum esse hominem in malitia et omnem carnem amicam esse peccatis. nolo occasione personae innumeris datura dignitatem fiat in abiectione possessio, ne, dum homo incessitur, lex diuina frangatur. mihi credite, si sunt ista quae dicitis, respicio, quia et in illis, de quibus nihil tale dicebatur, quid fuisset inspexi. errat qui falli deo proximum credit: mihi uindictam, ego retribuam, dicit dominus. uos potius olim fili, de quibus spiritalis uentrem partus onerabat, ad abiuratam redite concordiam : pio uos sinu, sicut habuit hactenus, ecclesia mater accipiat. numquam est sera correctio: scit diu expectare inmodico labore quaesitos: nescit pro uilibus despicere magno pretio conparatos. multis gradibus recursus est ad salutem: praeter desperantem nullus excluditur: fructus ueniae proximus eat coronae. nolite Symmachum papam pressuris uestris iuuare : si reus est, mihi credite, cum cessauerit humanae inpugnationis ministerium, diuinum mox succedit arbitrium. nonne in splendidissimi cognitoris lance praedicto aut poena debetur aut praemium? syllogismos a me sermonum et schemata non quaeratis. antiquo adhuc utor reti post hominem et inrisam a sapientibus saeculi cumbulam non reliqui. illa me per mundi freta sustentat: ditat probatum in captione hominum rete, quod cernitis".

"Redite ergo, quia fuga uos nec dum essetis agrestes eripuit: currite ad ouile, ne luporum uos exponatis insidiis, ne per moram amittatis gratiam sponte uenientum, quia contemptam inuitationem gehenna subsequitur. ego si quid dulcedinis ut pater debui, si quid districtionis ut adtributus a deo magister inpleui, prouidete ne diutius qualemcumque crucis meae angulum rara Leuitarum corona circumdet, ne dolenda etiam extraneis in longum solitudo dominetur, ne labor uteri mei sterilitatis uice hostilem peperisset familiam et numerosa proles per sinistros actus infecunditatem parientis ostendat. pauca sunt quae adserui, sed quanta ex his pendeant aestimate. uenite, fili, audite me: timorem domini docui uos. Romam respicite, quam ab idolorum seruitute sine auri , sine argenti pretio liberam sanguinis Christi fecit effusio, cui etiam meam seruuli sui mortem iussit inpendi,

quae per multa tempora famosis cultum delubris exhibuit, quae diu uenerata est in imaginibus daemonum quem laborante censu indiderat manus magistra terrorem, quae suspexit potestatem numinum emptam pretio metallorum, cui sublimiores deos peperit exercitatior manus artificis et diuinitatem quam homo per fabricam contulit apud homines dei habuit forma maiorem. ecce iam Christo propitio ad nouas fornaces simulacra redierunt : ecce iam de obsoleta superstitione usus uester accipit quod laetetur, dum de ueteri tonante noua merito uascula praeparantur. quid hanc adnitimini interrumpere quietem? quid ludere uanis intentionibus felicitatem ? excusationem non habet furor iste, si creditis: non interest quibus itineribus ad mundi principem currat qui a sancta unitate desciscit: pingues hostias litat diabolo qui contristat ecclesiam. uanas ergo repudiate tendiculas: simplicem habet defensionem pacis affectus: nimis armatus est qui illa quae aduersarius concordise ministrat tela contemnit: sufficit contra omnia iacula iurgiorum fidei nuda oppositio. quid Eulali et Bonifaci tempora, dum malorum solacium quaeritis, reuocatis in medium ? quid incrementis excessuum praesentatis uetusta contagia et per iniquam uoluntatem senectuti in operiendis delictis facitis nil licere ?alia tunc fuit causa discordiae, et nisi narrando cogerer sustinere transacta, ostenderem uobis nullum euenire solacium de conparatione factorum, quia illos, quos ad pontificale fastigium intentioni obsequens feruor euexerat, utrosque reppuli, hunc elegi, quia de illis teste exitu nemo mihi placuit : de istis contra regulas nitentem profugum feci, prouectum legitime mundo impugnante seruaui. scitis ista nec noua sunt, quia, dum ille truditur, iste firmatur, uester mihi militauit adsensus".

"Deinde cur in perniciem uestram laeditis sacerdotale concilium ? cur laceratis sententiam, in qua inspirante Christo oracula superna patuerunt ei inter deum atque homines interpres extitit lingua pontificum ? quid generalis ecclesiae dolorem facitis quamuis in principali tamen in una conmissum ? illa enim caeli curia uariarum dotibus aucta curulium et multo redemptoris nostri auro ostroque decorata nihil M illa decisione auctore se protulit, sed per humanae linguae ministerium diuino militauit imperio. intellexit non esse suum quicquid inpulsa constituit: nihil habet in illa sententia, nisi unde de sola deuotione gratuletur : peregrinum stilus sensit eloquium, inde sumens solam gloriam, quod infusa sibi et seruauit et coluit. quid his de exemplis- euangelicis praeparastis calumniam? sicut de uobis scriptum est: errauerunt ebrietate, nescierunt uidentem, ignoranerunt iudicium. nam dam profanis memoratos uerbis caeditis, et inscitiam proditis et liuorem. isti ergo resurrectionem corporis quam praedicant non credentes haereticis se miscuere contagiis ? isti quod abiurant linguis corde sectantur ? ergo quia dixerunt, eum timendum esse, qui potest corpus occidere et animam mittere in gehennam, ideo a fide aliena texuerunt? ecce profundam inperitiam! en beatum Lucam,. cuius potestis adsertione conuinci, qui clamat: timete eum, qui postquam occiderit corpus, habet potestatem animam mittere in gehennam. quid hic locus erroris, ubi congruentia pari ductu exempli et historiae uerba concurrunt nec diuersum est ab intellectu catholico et lectionibus quod profertur? numquam bene nodus in scirpo quaeritur: non inuoluunt nebulae praedicantes lucis auctorem. resurrectionem ergo carnis non credunt, quia posse corpus confitentur occidi, quia peccatricem animam gehenna mancipari? densis cor uestrum uepribus suffocatur et interna uitia aliis certat adscribere.

Iohannis etiam apostoli iactatis scripta uiolari, quia ei uerbis eius dictum est: si dicamus quod peccatum non habemus, mendaces sumus, et ueritas in nobis non est. de codicum diuersitate nil conqueror. ideo ergo corrupta sunt apostoli monita, quia non iunxerunt : nos ipsos decipimus, et quia iunxerunt: mendaces sumus, non solum diuinae, sed etiam humanae rationis ignari? qui ueritatem non habet, mendax recte censetur, nec alia re nisi falsitate plenus est qui integritate uacuus innotescit. sed haec in nobis non curanda sunt: linguae oratione sed\' gemituum, nec magis sunt uobis exhibenda uerba quam lacrimae, quia liquido nocens est qui insontibus aut meritum culpabilis aut nomen opponit".

"Reliqua obiectionum uestrarum capita non reuoluam: praestat silentio damnanda sepeliri. \' nobilitatem dat facinoribus qui uentilationem ipsorum multiplici ad aures posteras relatione transmittit. beati Pauli est sequenda sententia, qui monet per discipulum cunctos et clamat: inanes quaestiones euita. multa enim sunt in propositionibus uestris, quae ita faeculentis ulnis peccandi amor amplectitur, ut fiant indigna memoratu: plura leuitas dehonestat, dum subductis euiscerantur uerba uestra ponderibus et de religionis causis elocutio uentosa conponitur, auris congruam sortita grauitatem, quae in palearum abundantia nihil est horreis inlatura de tritico, dum infecundam frugibus culmorum parturit ubertatem et spem de herbae luxuria mentitur agricolis. de quibus nihil lucri uentilabra reperiunt, ea sunt igni debita incendioque peritura: de his scriptum est: dormierunt nitri somnium suum, et nihil inuenerunt. nihil est, carissimi, pace dulcius, si tamen saporem eius non plenum amaritudine pectus excludat. breuiorem quidem admonitionem debueram, quam prolixam non parua uestri consideratio et diu in uobis iurgiis exercitata frons protulit usus est multa peccantium stricta adlocutione non corrigi, et effusionem plurimi quam, in delictis habuerunt, in monitoris sermonibus hanc requirunt. me satis est et diligentiae uestrae et iussis caelestibus obsecutum. in his, quae secutura sunt, locum sermonibus non relinquam, quia haec refero, mundi caput Romam per uestras intentiones esse prostratam et nutricem pontificii cathedram quasi ultimum uidere sedile despectam".

. Cuius uocem beatus Paulus excepit et illa qua semper usus est eloquii intonuit libertate, apostolorum principem lenitatis incessens, quod fluxis et profligatis mentibus parentis adhuc seruaret. affectum nec in profundum ductis ulceribus ferro medicante succurreret, rescindenda docens laminis secreta morborum et manifestae desperationi salutiferum esse uulnus adhibendum, ne, dum manus medici per impietatem a sectione carnis corruptae suspenditur, de abstinentia teli inuitetur exitium, quia, dum parcit aegris dextera, curandos interficit, nec grandis est differentia, utrum letum inferas an admittas. mortem languentibus qui cum possit non excludit inflixit. his ergo aduersus eos oris ianuam patefecit alloquiis:

"Omnis qui iudicas, in quo alium iudicas, te ipsum condemnas: eadem enim agis qui iudicas. scimus autem quia iudicium dei est secundum ueritatem in eos, qui talia agunt, et iterum: beatus qui non iudicat, inquo probat se ipsum. quae malum ratio est, ut praedicet non furandum qui furatur et prodigam uerecundiae frontem nube uestiat inpugnationis alienae? nemo recte monitoris personam suscipit, nisi qui actibus suis errata condemnat et amorem innocentiae conuersatione demonstrat. nam adiacet etiam publicanis amica moribus uitia

damnare sermone et sceleratioribus linguae officiis punire quod diligunt, quasi non quoddam genus sit maiorum excessuum, dare rei affectum labiis, quam mente despicias, et ingenii uirus conloquii melle uestire. haec sic ago, quasi si uobis esset pudor pudicitia uenustas affectu(s aut cu)i liceret accusare doctorem et aduersus electum oris liuidi morsus aptare, cum ante futuri praescius per epistulam ad uos datam plena uoce monuissem: quis accusabit aduersus electos dei ? deus qui iustificat: quis est qui condemnet? et iterum: o homo, qui iudicas eos qui talia agunt et facis illa, putas quoniam effugies iudicium dei ? an diuitias bonitatis eius et patientiae et longanimitatis contemnis ? accusatis malitiam repleti iniquitate fornicatione anaritia nequitia inuidia homicidiis condemnatione dolo malignitate, superbi elati inuentores malorum, parenti non oboedientes, insipientes incompositi sine adfectione sine misericordia. docetis fornicantibus neminem esse miscendum, adulteri Laurenti aut sequaces aut praeuii, per quos ille aut exseruit quae habebat toxica aut quae effundens monstrauit accepit. post illam inlecebrosae communionis maculam et pestem toto orbe exsecrabilem sacerdotes dei quasi obsoleta corporatos communione culpatis: reos putatis esse qui subiere consortium nullo teste conuicti, et sectamini hominem toto ecclesiasticae inscriptionis non dicam stilo sed ense perfossum. quod licet non licet et quod non licet licet. quemadmodum Iamnes et Mambres restiterunt ueritati, sic et uos mente reprobi, circa fidem proditores, proterui inflati, amantes uoluptatem magis quam deum, habentes speciem quidem pietatis, uirtutem autem ipsius abnegantes. s o uim doloris interni ! qui\' nequit expedire quod concepit, qui profundis ingestum uisceribus loquendi affectum, quem imperauit, inrumpit. nihil uobis ultra plus eloquar: quod de oratione remanet lamenta subplebunt".

Sections 31 to 33

Post haec si inter manus medicorum curatione aegrescitis nec aliqua a coepto salutis consideratio uos reducit, saltem orbis parentem urbem uestram respicite : ipsa uos post defensores suos apostolos maerens adgreditur, ipsa conpellat et, I ei quid est pietatis in reliquum, orditur impetratura sermonem :

”Me, quam dei summi templa repudiate fanorum cultibus et nouae lucis nitore gaudentem fecerunt, ecce conspicuam, quam post sacella sordentia et multo pecudum tabo polluta ab hostiarum cruore dominici et apostolici sanguinis effusio purgauit, quam reducta post longum sanitas febrium fecit delubra contemnere, quam a uictimis liberauit oblatio, quae pacem Christi per idolorum inimicitias adquisiui, cui I non fuerunt pene numerosiora dona quam numina, quam religio sua reddebat uaria deuotione mendieam, quam egestas oppresserat frequentia a diis suis beneficia postulantem, quae Curios Torquatos Camillos, quos ecclesia non regenerauit, et reliquos misi plurimae prolis infecunda mater ad tartarum, dum exhaustis emarcui male feta uisceribus, quia Fabios seruata patria non redemit, Deciis multo sudore gloria parta nil praestitit. profligata est operum sine fide innocentia: criminosis iunctus est aequi obseruantissimus, quia Christum ignorauit, Scipio. per totam uellem stilum ducere, ei orbatae pectus pateretur, infantiam. sed quisquis lamentationis trans acta relegit, lacrimarum tempora uidetur optare. nemo creditur d adisse quorum relatione non laeditur: qui siccam faciem de filiorum funeribus referens seruat certo teste crudelitatis arguitur. illa posteritas plus maeroris adtulit perdita, quam iucunditatis adquisita. relegamus tamen quibus mutata sint ista successibus, ecce iam in illo sacrario libertatis nihil seruile de idolorum cultibus inuenitur; ecce honorum corona, orbis genius, flos Romanus, quae diu uenerata est, plena sanctitate calcat altaria : ecce iam curia mea ad caelum uocatur laudatur accipitur, nec possum dicere, perdidisse me sobolem post gratiam baptismi quam uel repentina mors abstulit. multos trabearum uel curulium possessores supremus regnator sine dispendio cultus aut dignitatis amplectitur pene iam terreni munificentia triumphi diuinum mercatur affectum, et hoc ad Christi gratiam proficit, quod mundo studetis me uenerabiles. mentior, nisi egena agmina consulatus uestri in subsidio miseriarum praestolantur aduentum, etenim purpura uestra, qua anni uocabulum nobilitatis, subripientem miseris uestimentorum largitate pellit algorem, prope iam iterum necessitatibus ferunt auxilium decora fastorum, et ueteri infidelitate deposita ia tali praeparatione census dispendia efficiuntur lucra animarum, ecce nunc ad gestatoriam sellam apostolicae

confessionis uda mittunt limina candidatos, et uberibus gaudio exactore fletibus conlata dei beneficio dona geminantur".

"Quis tempore, quo pretiosis siccamus ubera partubus, quo prolem nostram aeterna genetrix rursus paritura nunc suscipit, cuius post primam natiuitatem grandaeuis fetibus aluus impletur, quae mihi prolem regenerando dulcem facit esse quam peperi, quae ad M uenientes senium facit exuere et ad uitae principia redire confractos, quis hanc felicitatem, rogo, interpellatione commutat?. quis per discordiam uiperina mente consitam aurei mihi saeculi iubet perire beneficia? quis in renouatione mea occasum clandestinus inspirat et per blandae frontis speciem inimicitiis uires adquirit? generosam in tali negotio prosapiem non agnosco. si qui sunt tamen summorum; quos uilibus tempestatis huius procella sociauit, aliis auctoribus facinorum participatione maculantur. splendor sanguinis, etsi communionem criminum incurrit, nescit tamen ducem se praebere peccantibus. habeat forsitan reatum de neglecta cautione, non habet dignum supplicium de scelerum principatu. sub quadam uerecundia iungitur delinquentibus qui ad adulta iurgia conuocatur: non meretur desperationem perditi, in quo facilis tantum credulitas inprobatur. uos potius uideo, triuiorum germina, uos agnosco, in quibus naturae uilitas conuenientes sibi mores peperit, quos degenerasse claritas fuerat, qui per mentitae titulum religionis gaudetis inpunitate uitiorum, quorum labia numquam aut honorum sapor tetigit aut quietis, qui fas omne origini parendo uiolatis, quos de latebris et specubus productos praesens causa monstrauit. quis ante concinnationem, mali huius, qui essetis, agnouit ? diu feuistis secreta, quibus nos nox generationis abdiderat. redite potius ad amicam caecitatem: nobis serenam et diurnam lucem relinquite: concordiam ecclesiae aut absentia aut correctione praestate. si tamen uultis uos numerari inter splendidas prosapies, actuum emendatione cognoscam".

Source. Latin text from the Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum (CSEL) collection of the Open Greek and Latin project (digital edition of ***Magni Felicis Ennodii Opera Omnia*** edited by Wilhelm Hartel (Vienna, Gerold: 1882) Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum 6), encoded in EpiDoc TEI XML. Digitised and corrected by the Open Greek and Latin team (University of Leipzig and partners); the text is taken from the printed edition by OCR with correction, so some errors may remain. SermonIndex has only divided it into short sections for reading; the critical notes, margin notes and apparatus of the printed edition are not shown here but are kept in the XML download.

Licence. Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0). You may share and adapt this text if you credit the Open Greek and Latin project and release your version under the same licence.